

Erki Fels
Advokaadibüroo TGS Baltic AS
erki.fels@tgsbaltic.com

Teie 05.06.2025
Meie 19.06.2025 nr 12.2-1/2677-2

**Järelevalvemenetluse
alustamata jätmine**

Austatud vandeadvokaat Erki Fels ja vandeadvokaadi abi Gregor Saluveer

Esitasite Rahandusministeeriumile kliendi (edaspidi ka ettevõtja) nimel 5.06.2025 taotluse järelevalvemenetluse algatamiseks seoses Eesti Energia AS (edaspidi ka Eesti Energia) korraldatud üüripinna konkursiga.

Selgitasite, et Eesti Energia on korraldanud kaks riigihanke menetlust (viitenumbritega 270064 ja 280484), mõlemad vaidlustati ja lõppesid riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamisega Eesti Energia kui hankija poolt.

Riigihankemenetluste järgselt on Eesti Energia soovinud tutvuda ettevõtja planeeritavate kontorihoone uuendustega, esitades vastava päringu ettevõtjale 26.02.2025 ja 12.05.2025. a teatanud, et ettevõtja pakkumus ei osutunud edukaks. Märkite, et Eesti Energia tegevus oli ettevõtjale üllatuslik, kuna võistlevad pakkumused olid küsitud ilma riigihankemenetlust korraldamata. Eesti Energialt saadud teabest järeldate, et välja on valitud edukas pakkumus ilma riigihankemenetlusest tuginedes RHS § 11 lg 1 p-s 7 sätestatud erandile. Teie hinnangul aga nimetatud erand antud juhul ei kohaldu, mistõttu palute tuvastada Eesti Energia tegevuse õigusvastasus ja algatada järelevalvemenetlus kiiremas korras, kuna ei ole teada, kas Eesti Energia on juba lepingu sõlminud.

Rahandusministeeriumile on teatavaks saanud, et olete samasisulise vaidlustuse 05.06.2025. a esitanud riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi ka VaKo) taotledes lepingu tühisuse tuvastamist, sest Eesti Energia on ekslikult tuginenud RHS § 11 lg 1 p-s 7 sätestatud erandile ning RHS-is sätestatud korras riigihankemenetluse korraldamata jätmine ei ole teie hinnangul õiguspärane. Riigihangete vaidlustuskomisjon on vaidlustuse võtnud menetlusse.

Esmalt selgitame, et Rahandusministeeriumi pädevus ning volitused riigihankealase järelevalve teostamisel on sätestatud RHS 9. peatükis, mille kohaselt on Rahandusministeeriumil ulatuslik kaalutusõigus igakordselt otsustada, kas järelevalvemenetlust algatada ja millist seaduses ette nähtud järelevalveabinõud rakendada.

RHS § 180 p-st 6 ja § 203 lg-st 1 tulenevalt teostab Rahandusministeerium avalikes huvides riiklikku ning haldusjärelevalvet RHS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle. Avalik võim on õigustatud tegutsema üksnes siis, kui seadus annab selleks selge pädevuse ja volituse. Seetõttu võib avaliku võimu poolne sekkumine toimuda ainult seadusega kindlaks määratud tingimustel, korras ja ulatuses.

RHS § 205 lg 1 rõhutab, et järelevalvemenetlus viiakse läbi üksnes avaliku huvi kaitseks. RHS § 205 lg 1 p 1 sätestab, et Rahandusministeerium võib järelevalvemenetluse alustada põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad käesoleva seaduse rikkumisele, ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud. RHS § 206 lg 1 p 2 kohaselt jätab Rahandusministeerium järelevalvemenetluse alustamata, kui rikkumine on VaKo või kohtu menetluses, välja arvatud RHS § 195 lõikes 10 sätestatud juhul, samuti siis, kui selle kohta on VaKo või kohtu jõustunud menetlust lõpetav lahend, milles on antud õiguslik hinnang rikkumise asjaoludele.

Järelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust ja halduskohtumenetlust hankeasjades (RHS-i eelnõu. 450 SE I. Riigikogu XIII. Seletuskiri, lk 139). Seepärast on seadusandja lähtunud sellest, et oma subjektiivsete õiguste kaitseks peaks ettevõtja pöörduma ennekõike riigihangete vaidlustuskomisjoni ning sama rikkumise suhtes ei peaks toimuma korraga kahte dubleerivat menetlust (vt M. Antonov. RHS § 206 komm-d 4-7 – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019). Riigihankega seonduvate vaidlusküsimuste lahendamiseks järelevalveorgani kaasamine olukorras, kus huvitatud isikul on või oli tagatud reaalne võimalus kohtulikule või kvaasikohtulikule kaitsele, ei ole kõige paremas kooskõlas seadusest tuleneva riikliku järelevalve eesmärgi ja ulatusega (vt riigikohtunik I. Koolmeistri eriarvamus haldusasjas nr 3-3-1-90-14, p 6).

RHS § 205 lg 1 p-st 1 ja § 206 lg 1 p-st 2 tulenevalt ei saa Rahandusministeerium alustada juhtumipõhist järelevalvemenetlust olukorras, kus (väidetav) rikkumine on vaidlustuskomisjoni või kohtu menetluses, samuti siis, kui selle kohta on VaKo või kohtu jõustunud menetlust lõpetav lahend, milles on antud õiguslik hinnang rikkumise asjaoludele. Tegemist on imperatiivse menetlustakistusega, millal Rahandusministeerium ei saa ega tohigi *ad hoc* korras järelevalvemenetlust alustada. Järelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat menetlust, mistõttu seadusandja on leidnud, et Rahandusministeerium ei tohiks riikliku ega haldusjärelevalve raames sekkuda ettevõtja ja hankija vahelisse õigus-vaidlusesse ning asuda järelevalvemenetluses lahendama poolelioleva õigusvaidluse esemeks olevaid küsimusi (vt RHS-i eelnõu. 450 SE I. Riigikogu XIII. Seletuskiri, lk 139). Kui Rahandusministeerium sekkuks järelevalvemeetmetega mõnda pooleliolevasse vaidlustus- või kohtuasja (hankeasja), võiks see esiteks kahjustada võimude lahususe põhimõtet ning teiseks tekiks oht, et järelevalve raames hakatakse tegelema subjektiivsete õiguste kaitsega ning lahendama kohtute ja kvaasikohtulike organite pädevusse kuuluvaid õigismõistmise küsimusi.

Eeltoodust tulenevalt ning juhindudes RHS § 205 lg 1 p-st 1, § 206 lg 1 p-st 2 ja lg-st 3, teatame, et Rahandusministeerium ei alusta Teie esitatud järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust Eesti Energia AS tegevuse üle üüripinna konkursi korraldamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Estella Põllu 5885 1336
Estella.Pollu@fin.ee